

Д. В. Бондар,
здобувач кафедри наглядово-профілактичної діяльності
Національного університету цивільного захисту України,
м. Харків

ОСНОВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕХАНІЗМІВ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ

У статті проаналізовано теоретичні аспекти формування нових механізмів впливу держави на підготовку студентів управлінських спеціальностей. Запропоновано механізм упровадження наукових результатів в освітянські стандарти вдосконалення навчального процесу.

Ключові слова: вища освіта, державні механізми, державне управління.

Формування громадянського суспільства і демократичної державності в Україні, корінні зміни в соціальному, економічному і духовному розвитку суспільства на тлі інформатизації і глобалізації ставлять нові завдання перед соціальними інститутами, зокрема перед системою вищої освіти.

Входження національної вищої школи в європейський освітній простір викликає необхідність істотного підйому рівня підготовки студентів державно-управлінських спеціальностей, придбання ними глибоких професійних знань, умінь і навичок для ефективної діяльності в різних сферах державного управління. Актуальність дослідження визначається в першу чергу значною чисельністю цієї категорії студентів (слухачів) і тим, що підготовка кваліфікованого державно-управлінського персоналу (державних службовців, управлінців, менеджерів і т. д.) є досить складною проблемою, яка ґрунтується на особливих підходах до їх навчання. Вирішення цієї комплексної проблеми можливе на основі глибинних змін як у самій системі підготовки державно-управлінського персоналу нової генерації, так і в системі формування ефективних механізмів державного управління їх підготовкою. Проте діюча система державного управління підготовкою цієї категорії фахівців, на думку ведучих учених і практиків, має істотний недолік – відсутність сучасних

інноваційних механізмів впливу, а отже, незадовільне управління учбовим процесом.

Вивченню комплексу проблем формування різних механізмів державного управління, у тому числі й підготовкою управлінського персоналу, присвячена наукова і науково-практична діяльність українських учених В. Аверьянова, В. Бакуменка, Л. Беззубко, М. Билинської, В. Буреги, Г. Воронкової, Г. Губерної, Е. Долгальнової, В. Дорофienка, В. Лобаса, В. Лугового, Я. Клейнера, В. Майбороды, С. Майбороды, Н. Нижник, А. Оболенского, В. Огаренко, В. Олуйко, В. Пилюшенка, А. Поважного, Н. Протасовой, Ю. Сурмина, В. Токаревой, Н. Ушаковой, Е. Черныш, О. Шапоренка та ін.

Мета статті – поглибити теоретико-методологічні основи й показати роль інноваційних механізмів державного управління підготовкою студентів державно-управлінських спеціальностей.

Динамічний розвиток науково-технічного прогресу, суспільних відносин та інформаційних технологій за останні півсторіччя ознаменувався тим, що реформаційні перетворення перетворилися у найвпливовіший чинник економічного зростання та політичної незалежності держави, підвищення рівня її економічної безпеки. Це досягається на основі створення сучасних освітянських систем і технологій та державного управління освітніми ресурсами в основних сферах розвитку країни.

Інноваційний механізм системи державного управління – це інтегрована цілісна система принципово нових засобів організації управлінських процесів і важелів управлінського впливу, спрямованих на інноваційний розвиток об'єктів і ефективну реалізацію завдань державного управління з метою отримання високої ефективності. Враховуючи важливість атрибутивності у формуванні інноваційних механізмів, актуальним є проведення поглибленого теоретичного дослідження категорії шляхом уточнення її змісту і виявлення взаємозалежності її якісних і кількісних ознак. Сучасні механізми державного управління підготовкою студентів державно-управлінських спеціальностей розроблені недостатньо. Не освітлені належним чином проблема формування

інноваційних механізмів державного управління, шляхом створення концептуальних систем для підготовки цієї категорії студентів. Враховуючи, що механізм завжди є складовою частиною системи державного управління, до класу інноваційних можна відносити лише ті з них, що здатні відтворювати п'ять найхарактерніших ознак інноваційності: функціональне призначення механізмів, ознаки державного управління, кількість підсистем у системі управління, ступінь системності механізмів, інноваційний потенціал механізмів.

З огляду на зазначене доцільно за п'ятьма ознаками визначити, наскільки правомірно відносити систему державних стандартів вищої освіти і систему акредитації до класу інноваційних механізмів державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей.

Система стандартизації вищої освіти і система акредитації відповідають шести показникам, які визначають ознаку державного управління. Тому ці дві системи за ознакою державного управління можна вважати інноваційними механізмами.

Другою ознакою інноваційності механізмів державного управління є кількість підсистем у системі управління. Слід враховувати, що ці дві державно-управлінські системи складаються з трьох підсистем, які внаслідок своєї сутнісної природи й оптимальної кількості елементів можна віднести до класу інноваційних механізмів державного управління .

Третьою ознакою інноваційності є визначення того, наскільки система стандартизації вищої освіти і система акредитації є розгалуженою системою механізмів державного впливу. Для визначення цієї ознаки доцільно враховувати, що відповідно до свого призначення і покладених на них функцій ці дві системи проявляють ознаки управлінського, правового, організаційного соціально-економічного і мотиваційного впливів на систему державно-управлінської освіти. Тому за ознакою розгалуженості ці дві системи можна віднести до класу інноваційних механізмів державного впливу.

Четвертою ознакою інноваційності є визначення того, наскільки високий ступінь системності системи стандартизації вищої освіти і системи акредитації. Для визначення цієї ознаки доцільно враховувати, що в основу формування цих двох систем покладені троїсті інноваційні механізми

Тому за ознакою системності їх можна віднести до класу інноваційних механізмів державного управління.

П'ятою ознакою інноваційності є визначення того, наскільки високий інноваційний потенціал системи стандартизації вищої освіти і системи акредитації. Для визначення цієї ознаки доцільно враховувати, що ці дві системи можна відносити до класу радикальних, бо мають суттєвий вплив на розвиток управлінської освіти. Тому за ознакою інноваційного потенціалу їх можна віднести до класу інноваційних механізмів державного управління.

Таким чином, система стандартів вищої освіти і система акредитації повністю відповідають п'яти ознакам інноваційності. Це дає підстави вважати важливими складовими інноваційних механізмів державного впливу на розвиток системи підготовки студентів управлінських спеціальностей.

Комплексне покращення якості вітчизняної державно-управлінської освіти провідні українські науковці в галузі підготовки управлінського персоналу пов'язують з підняттям її стандартів до європейського рівня через запровадження відповідної міжнародної системи акредитації. Ми поділяємо точку зору професора В. І. Токаревої щодо запровадження основних принципів, функцій та завдань системи акредитації:

– необхідно створити національну систему акредитації, яка буде сприяти покращенню якості освіти за рахунок запровадження конкуренції між закладами освіти. Оцінення освітньої діяльності ВНЗ необхідно проводити з використанням сучасних, динамічних стандартів. Організацію оцінення і системи акредитації закладів освіти необхідно спрямувати таким чином, щоб допомагати їм у досягненні прогресу;

– система акредитації повинна всебічно аналізувати діяльність закладу освіти і базуватися як на якісних, так і кількісних показниках. Останні

необхідно використовувати для підтвердження якісних характеристик. У процесі акредитації необхідно розглядати не тільки фактичні показники: зміст навчальних програм, кваліфікаційний рівень викладачів. Таким чином, до складу критеріїв входять показники, які визначають науковий потенціал навчального закладу, зокрема здатність наукових та науково-педагогічних кадрів до проведення фундаментальних наукових досліджень і прикладних розробок з орієнтацією на пріоритетні для держави напрями науки і техніки, високі технології та інноваційний розвиток економіки. При цьому університет повинен забезпечити функціонування відповідних інфраструктур та матеріально-технічної бази фундаментальних і прикладних наукових досліджень у тому числі, використання результатів досліджень у навчанні студентів. При цьому ВНЗ матиме змогу поступово зменшувати педагогічне навантаження для викладачів, що безпосередньо ефективно виконують наукові дослідження і результативно ведуть підготовку наукових кадрів. Обов'язковою також є наявність системи підготовки наукових кадрів через магістратуру, аспірантуру та докторантуру, успішну діяльність яких мають забезпечувати високопрофесійні науковці та викладачі;

– система акредитації повинна бути відкритою і прозорою, тобто забезпечувати студентів та працедавців інформацією про якість освітніх послуг: яким чином навчальні заклади досягли певних результатів, заслужили відповідну репутацію; чому за критеріями якості вони відповідають національним або іншим стандартам освіти;

– стандарти та оцінення освітньої діяльності ВНЗ повинні бути побудовані таким чином, щоб реагувати на потреби ринку праці та його учасників. Цього досягають через постійне залучення до процесу вироблення та вдосконалення стандартів представників бізнесу та громадських організацій на рівні дорадників, аудиторів тощо;

– важливою умовою виходу вітчизняних ВНЗ на міжнародний ринок освітніх послуг є популяризація інформації про існуючі європейські стандарти

освіти. Це буде спонукати їх до досягнення нового, вищого рівня у наданні послуг, сприятиме підготовленості до співпраці з іноземними партнерами;

– для кращого розуміння стратегії розвитку закладу освіти, підтвердження ефективності його діяльності, важливо поступово впроваджувати елементи міжнародної процедури акредитації, яка базується на його самооцінці. Це дає змогу оцінити сильні та слабкі сторони закладу освіти, визначити основні перешкоди і можливості встановити взаємозв'язок між власними амбіціями і наявними ресурсами.

Таким чином, на сучасному етапі реформування освіти в Україні обумовлює модернізацію всієї освітньої системи, шляхом впровадження освітніх інновацій, передового досвіду теорії і практики, нових концептуальних підходів щодо стратегічних інноваційних напрямів розвитку освітніх процесів, одним з яких є комплексне покращення якості вітчизняної державно-управлінської освіти в галузі підготовки управлінського персоналу. Як свідчить практика багатьох європейських країн, однією з умов підвищення якості вищої освіти є посилення відповідальності вищих навчальних закладів за результати діяльності шляхом розширення демократичних засад їх функціонування та поглиблення університетської автономії [2, с. 12]. Водночас очевидним є і те, що ширша автономія вищих навчальних закладів неминуче призведе до більшої залежності їх від громадського контролю, а отже й громадської підтримки. Подальший розвиток та впровадження європейських норм і стандартів в освіті, науці і техніці спонукає до перегляду діючого нормативно-правового забезпечення механізмів державного управління освітніми закладами. Взагалі державне управління – це цілеспрямований організаційний та регулюючий вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів з метою досягнення цілей та реалізації функцій держави.

Таким чином, реформування вищої освіти повинно й надалі спиратиметься на залучення в навчальний процес інноваційних механізмів удосконалення підготовки фахівців.

Оновлення і підвищення ефективності освіти впливає на трансформацію суспільства у багатьох напрямках. З одного боку, система освіти сприяє стійкості суспільства, забезпеченню умов для його сталого розвитку, зміцненню і відтворюванню структур, що вже склалися і є прогресивними, а з іншого, у ній закладено значний потенціал для реформування суспільства, досягнення відповідного економічного і соціального розвитку. Формування комплексу інноваційних механізмів державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей стає все актуальнішим завданням, тому що вони сприяють розвитку пріоритетних напрямів державно-управлінської науки та освіти, приведення їх у відповідність до сучасних світових досягнень. Подальше удосконалення системи стандартів вищої освіти і системи акредитації, з урахуванням передового вітчизняного і закордонного досвіду є важливими факторами активізації інноваційних механізмів державного впливу на систему підготовки студентів управлінських спеціальностей.

Список використаної літератури

1. *Комар Ю. М.* Інноваційні механізми державного впливу на інтегрування національної системи контролю знань студентів управлінських спеціальностей в Болонський процес / Ю. М. Комар // Університетські наукові записки : часопис Хмельницьк. ун-ту управління та права. – 2007. – № 1 – С. 245–251.
2. *Поважний С. Ф.* Формування інноваційного механізму державного управління підготовкою студентів управлінських спеціальностей в контексті атрибутивності / С. Ф. Поважний // Менеджер. – 2007. – № 1. – С. 4–13.
3. *Токовенко В. В.* Політичне керівництво і державне управління: проблеми взаємовідносин та оптимізація взаємодії : моногр. / В. В. Токовенко. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – 256 с.
4. *Синицина Н. Г.* Стандартизація освіти державних службовців в Україні : автореф. дис. ... канд. держ. упр. : 25.00.03 / Н. Г. Синицина ; ДРІДУ НАДУ. – К., 2006. – 23 с.

Bondar D. V. Basic technologies of introduction of innovation mechanisms of reformation of the system of training of administrative personnels.

The theoretical aspects of forming of new mechanisms of influence of the state on preparation of students of administrative specialities are analysed in the article. The mechanisms of introduction of scientific results offer in educational standards, for to perfection of educational process.

Key words: higher education, state mechanisms, state administration.

Бондарь Д. В. Основные технологии внедрения инновационных механизмов реформирования системы подготовки управленческих кадров.

В статье проанализированы теоретические аспекты формирования новых механизмов влияния государства на подготовку студентов управленческих специальностей. Предложен механизм внедрения научных результатов в образовательные стандарты совершенствования учебного процесса.

Ключевые слова: высшее образование, государственные механизмы, государственное управление.

Bondar D. V., Competitor of department of evidently-prophylactic activity of National University of Civil Defence of Ukraine

Бондарь Д. В. Соискатель кафедры наблюдательно-профилактической деятельности национального университета гражданской защиты Украины